

Lever

Innhold

Side 2	Metodisk avgrensning
Side 3	Korreksjonen
Side 4	Grip mulighetene petroleumsvirksomheten skaper i nord
Side 6	Oversiktskart leveranser
Side 8	Et ventet fall
Side 10	Kjennetegn ved leveransene
Side 11	Kraftig fall i vente
Side 12	Nordland
Side 18	Troms
Side 24	Finnmark
Side 30	Verdiskaping på 1,56 milliarder kroner

Forsidebildet

Foto: Bodø i Vinden/Frida Bringslimark

Metodisk avgrensning

Som tidligere år er avgrensningene basert på at selskapene eller avdelingskontorene har registrert **forretningsadresse i Nord-Norge**, og leverer utstyr eller tjenester til petroleumssektoren. Herunder er ikke regnet enkeltpersonforetak eller leverandører av utstyr og tjenester som ikke er **bransjespesifikke**, som for eksempel matvarer og møbler. Listen inkluderer leverandører fra hele leverandørkjeden såfremt deres tjeneste eller produkt er inkludert i en spesifikk leveranse til bransjen.

Ytterligere presisering;

- For bedrifter som er del av konserner, tas kun den nordnorske aktiviteten med. Dette gjelder selv om konsernet har hovedkontor i Nord-Norge.
- Statlige institusjoner og offentlige eide selskaper er ikke tatt med.
- Salgskontorer / agenter som selger produkter på vegne av nasjonale/internasjonale selskaper, uten direkte industriell aktivitet i nord holdes utenfor.
- For rederier inkluderes ikke aktivitet knyttet til fartøyer som opererer utenfor landsdelen, så fremt fartøyet ikke har hjemmehavn i landsdelen.
- Entreprenører og selskaper innen bygg- og anleggssektoren med leveranser som ikke regnes som bransjespesifikke (typisk ordinære bygg) er ikke tatt med.
- Operatørselskapene sin egen virksomhet er ikke inkludert i rapporten.

Korreksjonen

Leverandørindustrien i Nord-Norge har lagt bak seg et krevende år. Etter flere år med vedvarende vekst ble det i 2015 meldt om fallende aktivitetsnivå. Behov for omstilling og effektivisering i hele norsk petroleumssektor, kombinert med et kraftig fall i oljeprisen er i stor grad forklaringen bak utviklingen.

Store deler av leverandørindustrien i Nord-Norge har sin virksomhet langt ned i leverandørhierarkiet, og det er her kuttene kommer først. Fallet ble kraftigere enn leverandørene forventet i 2015.

Leverandørnæringen i nord er omstillingsdyktige, de er vant med svingninger og det å levere til ulike markeder. Tilbakemeldingene viser at mye av etterspørselsfallet fra petroleumsnæringen kompenseres ved å levere til havbruk, fiskeri og landbasert industri. Det gjelder ikke for alle, men for mange.

Det er samtidig viktig at man ikke mister kompetansen man har opparbeidet seg. 23. konsesjonsrunde, «Barentshavsrunden», er et tydelig tegn på at myndighetene og operatørselskapene har tro på en stor fremtid for petroleumsaktiviteten i nord. Det ble før sommeren tildelt 40 blokker fordelt på ti nye utvinningstillatelser, hvorav tre nyåpnede områder i Barentshavet sørøst. I alt fikk 13 selskaper tilbud om andeler, hvorav fem som operatører. Dette vil gi store muligheter for nordnorsk leverandørindustri på sikt. Og vi må ikke glemme Norskehavet, hvor det både skal bores betydelig antall letebrønner, og hvor Aasta Hansteen starter produksjon i 2018.

Omstillingstiden gir også muligheter, noe som flere av kontaktene forteller om. Både operatørselskapene og leverandørbedriftene har blitt mer kostnadsbevisste, noe flere av de nordnorske leverandørene mener bør, og allerede gir dem en fordel gjennom at de er lokalisert nært der hvor aktiviteten foregår.

Levert kartlegger leverandørindustrien sin omsetning mot petroleumssektoren. For å få et så eksakt tall som mulig gjennomfører vi derfor telefonintervjuer med samtlige leverandørbedrifter i landsdelen. Dette er både tid- og ressurskrevende, men gir oss samtidig en helt unik innsikt i den enkelte bedrift, og tall som blir mye mer eksakte enn man vil få med andre tilnærminger. De totale ringvirkningene av petroleumssektorens tilstedeværelse i Nord er mye større enn hva som framkommer i denne rapporten. Vi holder blant annet oljeselskapene utenfor, og mer indirekte ringvirkninger slik som hoteller, transport, og lignende.

Vi vil takke våre trofaste finansiører som ser betydningen av å ha en komplett oversikt over leverandørindustrien i landsdelen, og følge dens utvikling. I år har rapporten vært finansiert av Statoil, Olje- og energidepartementet, ENI Norge, samt Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommune.

Vi håper dere finner årets rapport interessant, og ønsker dere med dette god lesing!

Carl Erik Nyvold og Tom Steffensen
Kunnskapsparken Bodø AS

Levert-teamet

Kunnskapsparken Bodø har hatt hovedansvar for prosjektet, stått for datainnsamling i Nordland, samt utformingen av rapporten. Kunnskapsparken Nord (Harstad) og Pro Barents (Hammerfest) har vært samarbeidspartnere i prosessen, og stått for datainnsamling og kvalitets-sikring i henholdsvis Troms og Finnmark. Alle som har bidratt med finansiering til rapporten, samt Petro Arctic, har vært nyttige støttespillere. Kartleggingen er basert på en rekke kilder, og gir et presist bilde på omfanget av leveranser og sysselsetting forbundet med disse leveransene. For å sikre kvaliteten i datainnsamlingen ble det gjennomført telefonintervju med samtlige bedrifter. Datainnsamlingen ble gjennomført i perioden april-juni 2016.

Årets datagrunnlag:

243 bedrifter intervjuet, hvorav;
207 bedrifter med relevante leveranser

Foto: ENI Norge

Grip mulighetene petroleumsvirksomheten skaper i nord

Sommeren for 50 år siden satte «Ocean Traveler» i gang den aller første leteboringen på norsk sokkel. Det som startet i Nordsjøen har siden den gang gradvis beveget seg nordover. Nå er oppmerksomheten for alvor rettet mot Nord-Norge.

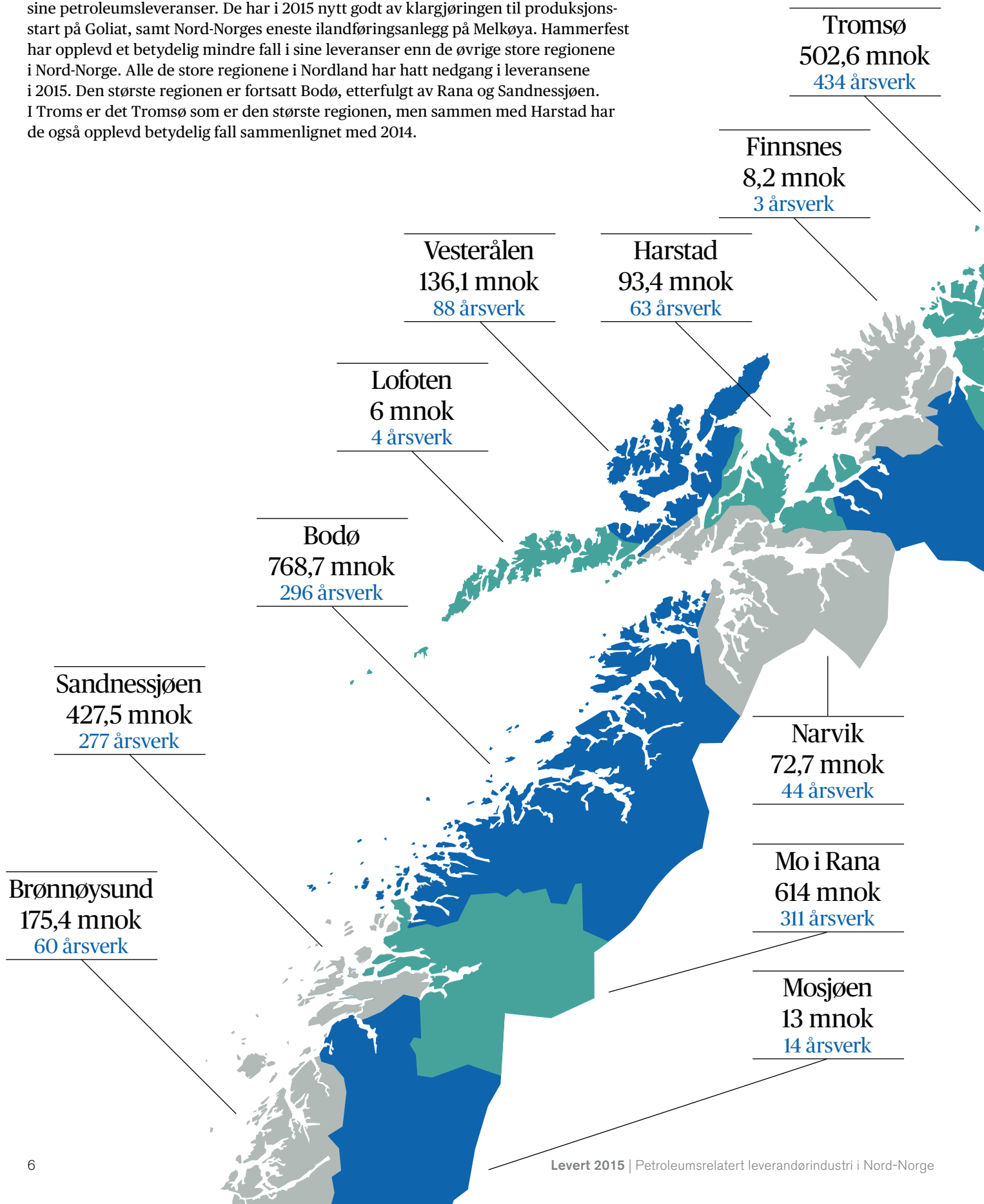
Med produksjonsstart på Goliat-feltet har vi nå fire produserende felt utenfor kysten av Nord-Norge, og vi har oljeproduksjon i Barentshavet. Snøhvit og Goliat betyr mye for lokalsamfunnet i Hammerfest. Det handler om direkte arbeidsplasser, ulike leveranser til industrien og mer indirekte effekter som for eksempel det økte antallet hotellovernattinger. Vårens tildeling av 23 konsesjonsrunde viser at myndighetene og operatørselskapene har stor tro på en framtid for petroleumsvirksomhet i nord. Regjeringen legger til rette for at det for første gang på over 20 år er helt nye leteområder å utforske. Dette vil være med på å legge grunnlaget for lønnsomme arbeidsplasser og bidra til vekst og verdiskaping.

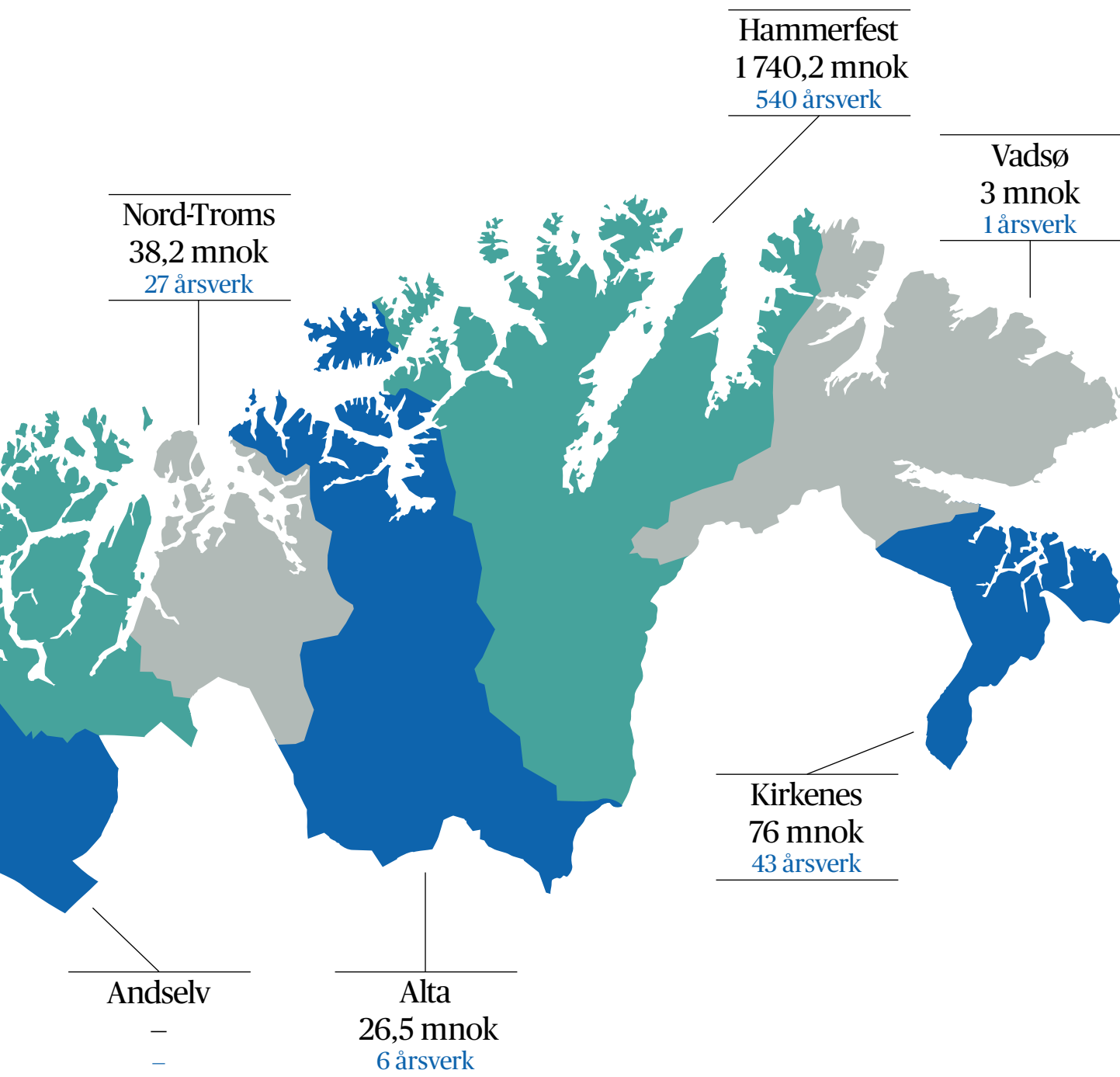
Samtidig skal vi ikke legge skjul på at de to siste årene har vært krevende for hele industrien. Flere har mistet jobben gjennom nedbemanning og investeringskutt. Likevel er jeg optimist på lang sikt, og jeg er ikke i tvil om at næringen vil bli svært viktig for landsdelen også i tiden som kommer. En stor andel av de gjenværende petroleumsressursene befinner seg utenfor kysten av Nord-Norge. Dermed ligger alt til rette for at Nord-Norge skal ta en enda større del i det norske oljeeventyret fremover, og jeg oppfordrer det lokale næringslivet til å gripe de mulighetene industrien fører med seg. Nå er det Nord-Norges tur til å skrive de neste kapitlene i det norske petroleumseventyret.

Beste hilsen,
Tord Lien, Olje- og energiminister.

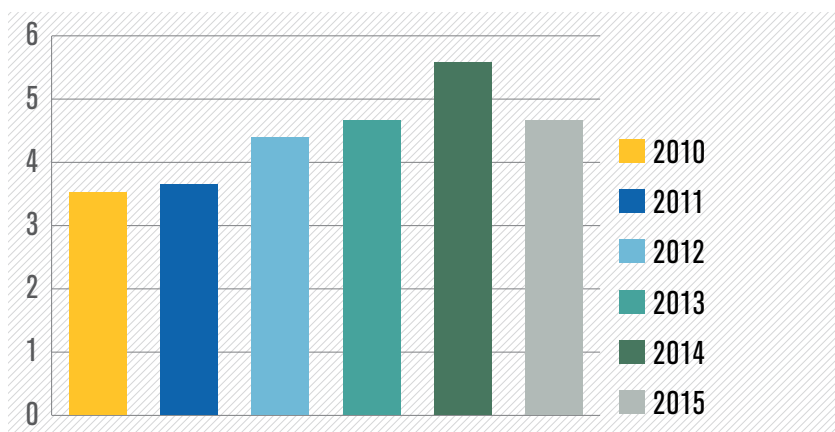
Leveranser fordelt på økonomiske regioner

Hammerfest er fortsatt den regionen i Nord-Norge med desidert høyest omsetning på sine petroleumsleveranser. De har i 2015 nytt godt av klargjøringen til produksjonsstart på Goliat, samt Nord-Norges eneste ilandføringsanlegg på Melkøya. Hammerfest har opplevd et betydelig mindre fall i sine leveranser enn de øvrige store regionene i Nord-Norge. Alle de store regionene i Nordland har hatt nedgang i leveransene i 2015. Den største regionen er fortsatt Bodø, etterfulgt av Rana og Sandnessjøen. I Troms er det Tromsø som er den største regionen, men sammen med Harstad har de også opplevd betydelig fall sammenlignet med 2014.

Totalleveransene fra Nord-Norge (i mrd. kr):

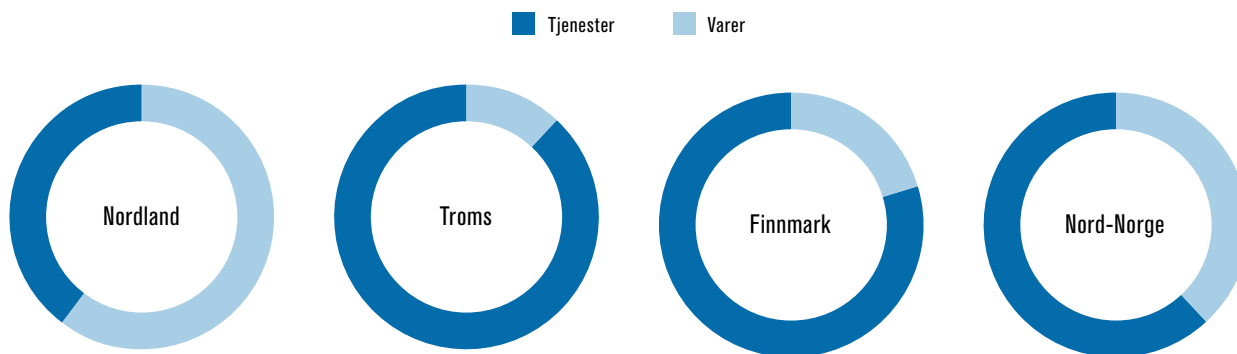

Et ventet fall

For første gang siden kartleggingen startet faller leveransene til petroleumssektoren fra landsdelen. I 2015 ble det levert varer og tjenester for 4,7 milliarder kroner, et fall på 16,7 prosent sammenlignet med 2014. Det var 2210 årsverk forbundet med leveransene.

Totalleveransene fra Nord-Norge (i mrd. kr)					
2010	2011	2012	2013	2014	2015
3,54	3,66	4,43	4,70	5,64	4,70

Fordeling varer og tjenester 2015:

Petroleumsrelaterte leveranser utgjorde 23,1 prosent av totalomsetningen til disse bedriftene i 2015, et fall på 2 prosentpoeng. Til tross for fallet i leveransene, er antall leverandørbedrifter økt fra 203 til 207. Flest leverandørbedrifter finner man i Nordland (110), fulgt av Finnmark (58) og Troms (39).

Fall i alle tre fylker

47,1 prosent av leveransene (målt i omsetning) kom fra bedrifter i Nordland, mens Finnmark og Troms stod for henholdsvis 39,2 og 13,7 prosent. Forholdstallet mellom fylkene har endret seg noe fra i fjor, hvor Nordland og Troms faller med henholdsvis 2,7 og 2,0 prosentpoeng, mens Finnmark øker med 4,7 prosentpoeng. Samtlige fylker forteller om fall i leveransene, men fallet har vært kraftigere i Troms og Nordland (27,3 og 21,3 prosent), enn i Finnmark (5,4 prosent).

Leveransene var noe lavere enn hva leverandørbedriftene hadde ventet. Når vi ved fjorårets kartlegging spurte om forventninger for 2014, var det for landsdelen sett under ett ventet et fall på 13,7 prosent.

Flere med leveranser på under én million kroner

21 bedrifter kunne fortelle om leveranser for over 50 mill. kr i 2015, mot 28 bedrifter i 2014. Antall bedrifter med leveranser for over 100 mill. kr er 12, og uendret. 44 bedrifter

meldte om leveranser for under én mill. kr mot 28 i 2014. 59 av bedriftene i landsdelen hadde all sin aktivitet knyttet opp mot leveranser til petroleumssektoren. Flest var det i Nordland med 27, fulgt av Finnmark med 23, og 9 i Troms.

To tredjedeler tjenester, én tredjedel varer

Det er fortsatt slik at tjenesteleveranser utgjør om lag to tredjedeler av aktiviteten. Det er i Troms og Finnmark man finner størst andel av tjenesteleveranser med henholdsvis 88 og 79 prosent av de totale leveransene. I Nordland er 60 prosent av leveransene knyttet til varer.

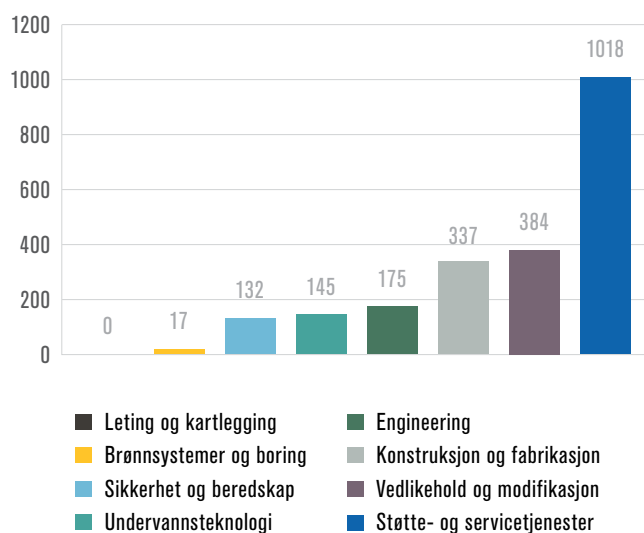
Redusert innpendling

Andelen innpendlet arbeidskraft faller i landsdelen. I 2014 var om lag ett av fire årsverk innpendlet. I 2015 faller dette tallet til ett av fem. Det er spesielt i Finnmark at andelen arbeid utført av personer bosatt utenfor regionen har falt. I 2014 var 46 prosent av arbeidet i Finnmark utført gjennom innpendling, mens samme tallet for 2015 er 25 prosent.

Færre årsverk

Totalt utførte leverandørindustrien i Nord-Norge 2210 årsverk knyttet til leveransene i 2015. Dette er 19,1 prosent (523 årsverk) lavere sysselsetting sammenlignet med i 2014. I Troms

Årsverk fordelt på kategorier:

falt sysselsettingen med 27 prosent, i Finnmark med 20 prosent, og i Nordland med 14 prosent. 1095 årsverk ble utført av bedrifter fra Nordland (reduksjon på 183), 588 i Finnmark (reduksjon på 148), og 527 i Troms (reduksjon på 192). Blant regionene var det høyest sysselsetting i Hammerfest (539,5 årsverk), etterfulgt av Tromsø (434), Mo i Rana (311), Bodø (296), og Sandnessjøen (277).

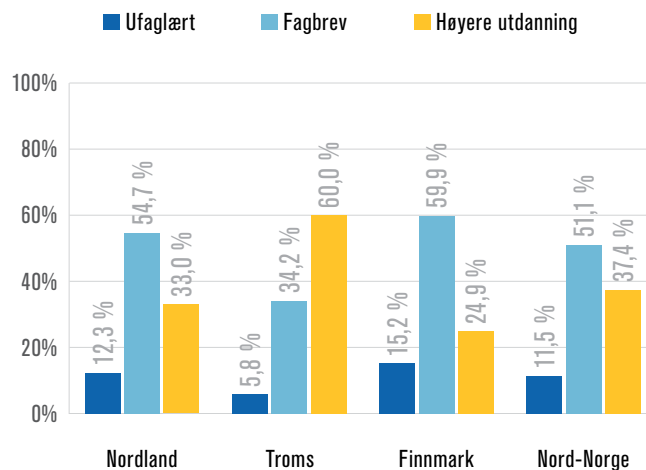
Leverandørbedriftene ble spurt om hvorvidt de i løpet av 2015 hadde endret antall sysselsatte som jobbet opp mot petroleumssektoren. 60,1 prosent hadde holdt et uendret nivå, 34,3 prosent hadde redusert, mens 5,6 prosent hadde økt.

Kategorien Støtte- og servicetjenester er fortsatt den største målt i antall årsverk med 1019. Kategorien omfatter selskaper innen test/inspeksjon, basetjenester, logistikk og transport, miljø/avfall, bemanning, konsulenter og utstyrsleverandører. Vedlikehold og modifikasjon (384 årsverk) har passert Konstruksjon og fabrikasjon (337 årsverk) som den nest største kategorien. 175 årsverk jobber med Engineering, 145 årsverk jobber med Undervannsteknologi, mens 132 er knyttet til Sikkerhet og beredskap. Den største reduksjonen har kommet for kategorien Konstruksjon og fabrikasjon, hvor sysselsettingen falt med 217 årsverk. For Støtte- og servicetjenester er det en reduksjon på 116 årsverk.

Utdanningsnivå

I 2015 ble 37,4 prosent av de utførte årsverkene utført av personer med høyere utdanning. Andelen med videregående utdanning var 51,1 prosent, mens ufaglært arbeidskraft utgjorde 11,5 prosent. Troms er fortsatt fylket med størst innslag av arbeidskraft med høyere utdanning, hvor 3 av 5 har høgskole eller universitetsutdanning. Både Finnmark og Nordland har flest årsverk på fagbrevnivå, med henholdsvis 59,9 og 54,6 prosent.

Utdanningsnivå 2015:

1313 jobber med petroleumsutvinning

I følge SSB er det 1313 sysselsatte personer bosatt i Nord-Norge som jobbet med utvinning av råolje og naturgass i 2015. Flest finner man i Troms med 452, tett fulgt av Finnmark (445) og Nordland (416). Det er viktig å merke seg at dette er personer som jobber med utvinning og ikke er en del av leverandørindustrien som kartleggingen fokuserer på.

Totalt var det 810 personer med arbeidsplass i landsdelen knyttet til utvinning og råolje og naturgass i 2015. 465 av disse arbeidsplassene finner man i Finnmark, i all hovedsak hos Statoil og ENI Norge. Det er 434 arbeidsplasser i petroleumsnæringen i Troms, hvor de fleste er lokalisert ved Statoil sitt Harstad-kontor. I Nordland finner man kun 11 arbeidsplasser.

SSB har endret sitt datagrunnlag for lønnstakere, som gjør at sammenligning med tidligere år ikke gir et korrekt bilde. Dette er bakgrunnen for at utviklingen over tid ikke vises i årets rapport.

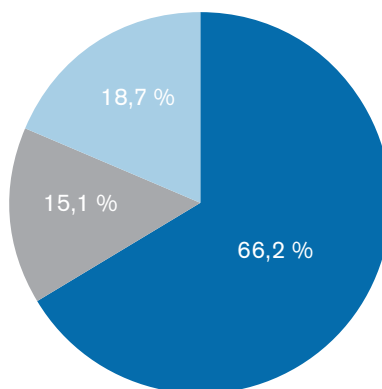
Erfarne leverandører i Nord-Norge

Av de 207 leverandørbedriftene som hadde bransjespesifikke leveranser i 2015, hadde 50 prosent av bedriftene hatt leveranser til petroleumssektoren i mer enn 10 år. Ikke nødvendigvis 10 år på rad, og ikke nødvendigvis leveranser til Nord-Norge - men erfaringen og kjennskapet til bransjen har de. 19 prosent har hatt leveranser i seks til ni år, 26 prosent i tre til fem år, og 5 prosent i to år eller mindre. I Finnmark har 61 prosent av bedriftene hatt leveranser i 10 år eller mer, mens det samme tallet i Nordland og Troms var 46 prosent.

Kjennetegn ved leveransene

Lokale leveranser er bærebjelken for leverandørene.

Hvor det leveres:

Av den totale omsetningen på 4,7 milliarder kroner fra den nordnorske leverandørindustrien, gikk nesten 3,1 milliarder kroner, eller drøyt 66 prosent av leveransene til Nord-Norge. Blant leverandørene som har leveranser til Nord-Norge hevder 63 prosent, eller 102 leverandørbedrifter at betydningen av nordnorske felt/installasjoner har hatt stor eller svært stor betydning for deres satsing mot petroleumssektoren.

Leveranser til Norge utenom Nord-Norge utgjorde i overkant av 700 millioner kroner (eller 15 prosent), mens eksportomsetningen utgjorde 873 millioner kroner (19 prosent). Det viktigste markedet for eksportleveransene var Sør-Korea.

Målt i kroner finner vi det største fallet på leveransene til Nord-Norge. De lokale leveransene av varer og tjenester er redusert med i underkant av 600 millioner fra 2014 til 2015. De nasjonale leveransene (utover Nord-Norge) har falt med i overkant av 350 millioner kroner, mens eksportomsetningen falt med 50 millioner kroner.

De lokale leveransene har holdt seg tilnærmet uendret i Finnmark, mens omsetningsfallet er betydelig i Nordland og Troms. Klargjøring til produksjonsoppstart på Goliat-feltet er en sterk medvirkende årsak til at Finnmarksbedriftene har klart seg bedre enn Nordland og Troms. Hele 45 av de 58 leverandørbedriftene i Finnmark som hadde bransjespesifikke leveranser i 2015 har hatt direkte eller indirekte leveranser til Goliat, og de aller fleste av dem forventer også leveranser dit i 2016.

Nesten 97 prosent av leveransene fra Finnmarksbedriftene går til Nord-Norge, mens bedriftene i Troms har en mer jevn fordeling mellom nordnorske (37 prosent), nasjonale (40 prosent) og eksportleveranser (23 prosent). Nordland har fortsatt størst leveranser til Nord-Norge (49 prosent), og de største eksportleveransene. I 2015 utgjorde eksport 32 prosent av totale leveranser, en økning på 6 prosentpoeng.

Leverer til operatørselskapene

De nordnorske leverandørbedriftene når i stor grad opp til operatørselskapene med sine varer og tjenester. 58,5 prosent

av de 205 bedriftene som hadde bransjespesifikke leveranser i 2015 hadde direkteleveranser til operatørselskapene. 51,7 prosent rapporterte om leveranser til hovedkontraktører, mens 55,1 prosent hadde leveranser til underleverandører. Det er viktig å understreke at flere hadde leveranser på alle tre nivåene.

Finnmark nøt godt av aktiviteten på Melkøya, samt klargjøringen av Goliat i 2015. 70 prosent av leverandørbedriftene leverte til operatørselskapene, og 67,8 prosent rapporterte om leveranser til hovedkontraktører. Det var flest leveranser til operatørselskapene også i Troms (68 prosent), mens Nordlandsbedriftene hadde flest leveranser til underleverandører (60 prosent). Dette gjelder særlig for de minste leverandørene i Nordland.

Leveransene

Leverandørene i Nord-Norge jobber både med enkeltleveranser, og mer langsiktige kontrakter. Sistnevnte er ofte å foretrekke for leverandørene da den gir mer stabilitet over tid. 45 prosent av kontaktene rapporterte om leveranser på kontrakter som strakk seg lenger enn ett år, 10 prosent om kontrakter på under ett år, mens 45 prosent rapporterte om enkeltleveranser. Det er viktig å understreke at flere bedrifter jobber innenfor alle typer lengde på kontrakter, og det er kun små endringer på kontraktslengden fra 2014 til 2015-rapporteringen.

Av den totale omsetningen på 4,7 milliarder kroner, var 45 prosent av omsetningen knyttet til driftsfasen. 36 prosent var rettet mot utbyggingsfasen, hvor klargjøringen av Goliat var sentral, i tillegg til aktiviteten i Norskehavet nord. Leverandørbedriftene i Troms, som ikke har aktive felt utenfor sin kyst har en klart lavere andel rettet mot driftsfasen enn Nordland og Finnmark. 19 prosent av omsetningen kan knyttes til studie- og letefase, et tall som kan ventes å øke på sikt basert på 23. konsesjonsrunde - «Barentshavsrunden».

Kraftig fall i vente

Den nordnorske leverandørindustrien venter leveranser for 3,54 milliarder kroner i 2016. Dette er omtrent samme omsetning som leverandørindustrien hadde i 2010.

Dersom forventningene slår til vil det bety et fall på 1,15 milliarder kroner, eller 24,5 prosent sammenlignet med leveransene i 2015.

48 prosent av leverandørbedriftene venter fallende omsetning til petroleumssektoren i 2016, mens 24 prosent venter uendret omsetning. 27 prosent av leverandørene venter omsetningsvekst i 2016, og dette gjelder i stor grad for de mindre leverandørbedriftene.

Det største fallet er ventet i Mo i Rana. Omsetningen til petroleumssektoren er ventet å falle fra 614 millioner kroner, til 165 mill. kr. Store omsetningsfall ventes også i Bodø (225 mill. kr), Hammerfest (183 mill. kr) og Tromsø (126 mill. kr). Som eneste region i Nord-Norge venter Mosjøen en liten vekst, men omsetningen i regionen var i 2015 på totalt 13 mill. kr.

Fall i samtlige fylker

Leverandørindustrien i Nordland venter det kraftigste fallet fra 2015 til 2016. Går det som forventet vil leveransene fra fylket falle med 36,4 prosent, noe som tilsvarer i overkant av 800 millioner kroner. Det store fallet i Mo i Rana-regionen skyldes blant annet at Wasco Coatings ikke har fått på plass nye prosjekter etter at arbeidet med rørene til Polarled ble sluttført i 2015. Det kraftige omsetningsfallet som er ventet i Bodø-regionen vil særlig gå ut over eksportleveransene, som i 2015 utgjorde nesten en halv milliard kroner. Brønnøysund venter fall blant annet som en følge av at CHC Helikopterservice har vunnet anbud om flyvning både til Skarv og Norne, der tidligere også Bristow var engasjert.

I Troms er det ventet et fall på nesten 150 millioner kroner, eller 22,8 prosent. Det største fallet ventes i Tromsø med i overkant av 125 mill. kr. Fallet kommer særlig hos de store nasjonale og internasjonale aktørene med kontorer i byen.

I Finnmark ventes et fall på over 200 millioner kroner, eller 11 prosent i 2016. Det ventede fallet i Finnmark er mer spredt blant aktørene enn i de andre fylkene. Blant Finnmarks 20 største leverandørbedrifter ventes fall i omsetning hos 11 av aktørene, uendret hos seks og økte leveranser hos tre.

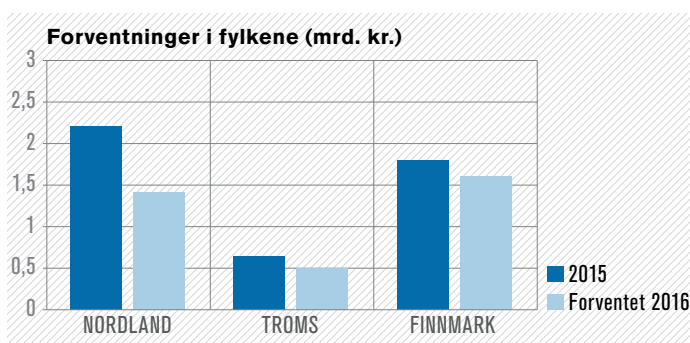
32 leverandørbedrifter hadde leveranser for 40 mill. kr eller mer i 2015. Til sammen venter disse 32 leverandørene

et omsetningsfall på tett under 1 milliard kroner i 2016. Kun fem av disse bedriftene venter vekst i omsetning knyttet til petroleumsleveranser i 2016.

Det er viktig å understreke at det opplevdes som vanskeligere for leverandørbedriftene å estimere fremtidig omsetning til petroleumssektoren som følge av de urolige tidene.

Tiltak som gjøres

Leverandørbedriftene ble i kartleggingen spurt om de hadde gjort, eller har planlagt noen konkrete tiltak som følge av de utfordringene petroleumssektoren og leverandørindustrien er inne i. For 63 prosent av bedriftene var svaret på spørsmålet nei. Dette gjelder i stor grad for de mindre leverandørbedriftene som har flere næringer å levere til, hvor petroleumsrelaterte leveranser er en liten del av det totale bildet. Blant de 76 leverandørene som hadde gjennomført tiltak, svarte 80 prosent at de hadde redusert bemanningen. Det ser vi også tydelig gjennom at det i 2015 ble utført nesten 20 prosent færre årsverk fra leverandørindustrien sammenlignet med 2014. 57 prosent av bedriftene hadde dreid fokus mot andre sektorer og gjort interne effektiviseringstiltak, mens nedjusterte utsalgspriser og reduserte investeringer gjaldt for henholdsvis 32 og 18 prosent av leverandørene.

Direkteleveranser

Statoil endret i 2015 deler av sin kontraktstrategi som åpner opp for supplementsleverandører og spesialistkontrakter gjennom MSA-avtaler. En MSA er en avtale mellom Statoil og leverandør hvor man er enige om betingelsene som gjelder for kjøp og tjenester. Avtalen innebærer ingen forpliktelser mellom Statoil og leverandør om kjøp, men forenkler innkjøp og tilbudsprosessen. En slik avtale vil gjøre det lettere for det operative miljøet i Statoil å benytte denne leveran-

døren når de er konkurransedyktig og det er formålstjenlig for driften. Operasjonaliseringen av denne strategien har resultert i at en rekke MSA-avtaler og direkte bestillinger i 2015/2016 er satt hos leverandører i nord, blant andre BM Elektro i Brønnøysund, Teknor i Harstad, Momek i Mo i Rana, Score og SveTek i Sandnessjøen, samt Gagama Elektro i Hammerfest. Med dette har flere av de tidligere underleverandørene til oljeselskapene nå blitt direkteleverandører.

NORDLAND

Sandnessjøen med nytt ansikt

Olje- og gassnæringen er motoren for utviklingen i byen.

Det sier ordfører i Alstahaug kommune, Bård Anders Langø. Han er ordfører i en kommune som snudde befolkningsnedgang til vekst. Sandnessjøen, kommunens administrasjonssentrum har de siste årene fått to nye hoteller, utvidet rullebane på flyplassen, nytt kulturbygg med kino, scene og badeland, og i september inneværende år står et nytt AMFI-senter klar til bruk.

- Alt dette hadde aldri vært mulig uten olje- og gassnæringen. Vi merker at folk igjen er stolte av byen sin. Man både ser og hører det. Byen fremstår som helt ny, med nytt ansikt og uttrykk. Politisk har vi vært enige i kommunen, men den ansiktsløftingen byen nå har fått har gitt betydelige utfordringer for administrasjonen å henge med i, sier Langø.

Og han vet hva han snakker om. Før han tiltrådte som ordfører for fem år siden var han leder for planutvalget i fire år.

- Vi har brukt betydelige ressurser på å tilrettelegge for industri, og for å få vekst i boligbygging, næringsliv og fritidstilbud. Det har vært veldig travelt for en liten kommune, og det har vært veldig morsomt å være med på løpet. Vi har jobbet «ræva av oss» for å si det på god nordnorsk, men det har vært et eventyr av en utvikling, sier Langø.

Oppstart og nedtur

Historien til olje- og gassnæringen i Sandnessjøen strekker seg tilbake til midten av 70-tallet. Da ble Nord-Offshore utbygd på Siva-anlegget. Planen var å flytte olje- og gassnæringen lenger nord.

- Det var en politisk kamp da som nå. Da omhandlet det aktivitet nord for 62. breddegrad, mens vi i dag snakker om iskanten og Lofoten/Vesterålen.

Rundt 1980 ble det prøveboret på Trænabanken. På Haltenbanken ble Heidrun, Åsgård og flere funn gjort. Noen år var det svært høyt aktivitetsnivå på Helgelandsbase som ble etablert i 1983, andre år noe roligere.

- I 1988 ble det imidlertid kroken på døra for Nord-Offshore. Jeg husker det svært godt. Min far jobbet der, og jeg gikk selv på ungdomsskolen da. Men heldigvis ordnet det seg raskt med ny jobb for han som også var sjømann. Det gjorde det imidlertid langt fra for alle. 300 mennesker mistet jobben over natta, og på begynnelsen av 90-tallet var det bekmørkt, sier Langø.

Oppturen

Så, i 1992 kom starten på oppturen. Norne-feltet ble oppdaget, og viste seg å bli en av de raskeste utbyggingene på norsk sokkel. Allerede i 1997 var feltet i drift. Det ble regelmessig aktivitet på basen, med fast personell, og i 1998 ble Skarv-feltet oppdaget.

- 2006 var et milepælsår for Sandnessjøen. Daværende olje- og energiminister Odd Roger Enoksen sa at Skarv skulle bygges ut, med framskutt driftsorganisasjon og base i Sandnessjøen. Da så vi raskt at vi hadde behov for en større base, at flyplassen var for liten og at vi trengte flere hoteller, sier Langø.

I 2010 stod den nye forsyningsbasen klar, hvor CCB Helgelandsbase og ASCO Norge i dag er samlokalisert.

Fremtiden

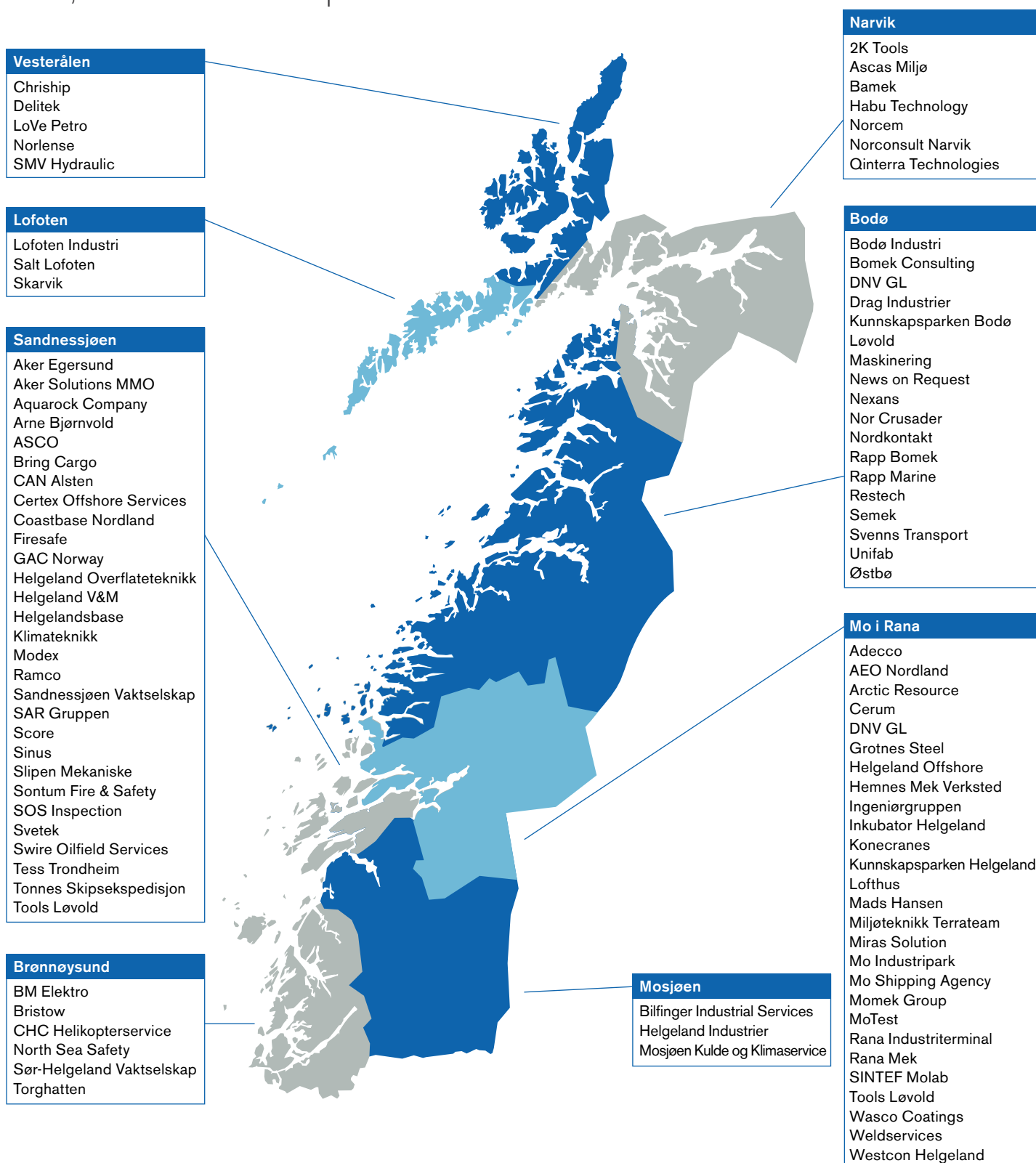
Langø er tydelig optimist for aktiviteten fremover, selv om også Sandnessjøen har merket en nedgang siden 2014. Han mener bunnen er nådd for deres del.

- Vi ser at det vil bli vekst i oljenæringen for oss. Det er betydelig aktivitet her i forbindelse med utbyggingen av Aasta Hansteen-feltet. Det prøvebores på Norne, og ombygging for levetidsforlengelse av skipet skal gjøres på feltet. Skarv ønsker å bygge ut flere felt, Total ser på en mulig beslutning rundt Alve Nord, og det skal gjøres flere boringer i området rundt Aasta. En konsekvensutredning av Lofoten/Vesterålen vil også være svært viktig for oss som en stor industri-klynge i Nord-Norge. Vi ser definitivt lyst på fremtiden, avrunder Langø.

Nordland

Kartet viser bedrifter fra de ulike regionene i Nordland som leverte varer og tjenester for 0,5 mill. kr eller mer til petroleumssektoren i 2015.

Økonomiske regioner: I denne rapporten er Statistisk Sentralbyrås inndeling i økonomiske regioner lagt til grunn. De økonomiske regionene i Nordland består av følgende kommuner: **Vesterålen:** Andøy, Bø, Hadsel, Sortland og Øksnes. **Lofoten:** Flakstad, Moskenes, Røst, Vestvågøy, Værøy og Vågan. **Narvik:** Ballangen, Evenes, Lødingen, Narvik, Tjeldsund og Tysfjord. **Bodø:** Beiarn, Bodø, Fauske, Gildeskål, Hamarøy, Meløy, Rødøy, Saltdal, Steigen og Sørfold. **Mo i Rana:** Hemnes, Nesna og Rana. **Mosjøen:** Grane, Hattfjelldal og Vefsn. **Sandnessjøen:** Alstahaug, Dønna, Herøy, Leirfjord, Lurøy og Træna. **Brønnøysund:** Bindal, Brønnøy, Sømna, Vega og Vevelstad.

Klassifisering

Tabellen viser en verdikjede hvor bedrifter med leveranser for 0,5 mill. kr eller mer til petroleumssektoren er fordelt. Bedriftene er fordelt på ulike kategorier, som gjenspeiler hvor i verdikjeden til petroleumsselskapene de befinner seg.

BRØNNSYSTEMER OG BORING	SIKKERHET OG BEREDSKAP	
2K Tools Ramco Qinterra Technologies	Bodø Industri Norlense Restech Sontum Fire & Safety	Miljø, avfall Ascas Miljø Delitek Helgeland Industrier Miljøteknikk Terrateam SAR Østbø
UNDERVANNSTEKNOLOGI	STØTTE OG SERVICETJENESTE	
Habu Technology Nexans	Test og inspeksjon Certex Offshore Services DNV GL Bodø DNV GL Mo i Rana Firesafe MoTest SINTEF Molab SOS Inspection	Bemanning Adecco Arctic Resource BM Elektro Unifab
ENGINEERING		
Aker Solutions MMO Bomek Consulting Ingeniørgruppen Norconsult		Konsulent Cerum Inkubator Helgeland Kunnskapsparken Bodø Kunnskapsparken Helgeland Lofthus LoVe Petro News on Request Salt Lofoten Weldservices
KONSTRUKSJON OG FABRIKASJON	Base, logistikk og transport	
Aker Egersund Bamek Drag Industrier Grotnes Steel Hemnes Mek Verksted Klimateknikk Lofoten Industri Maskinering Miras Solution Mosjøen Kulde og Klimaservice Nordkontakt Rana Mek Rapp Bomek Rapp Marine Semek Slipen Mekaniske SMV Hydraulic Wasco Coatings Westcon Helgeland	ASCO Bring Cargo Bristow CHC Helikopterservice Chrishop Coastbase Nordland GAC Norway Helgelandsbase Mo Industripark Mo Shipping Agency Nor Crusader North Sea Safety Rana Industriterminal Sandnessjøen Vaktselskap Svenns Transport Sør-Helgeland Vaktselskap Tonnes Skipsekspedisjon Torghatten	Utstyr AEO Nordland Aquarock Company Konecranes Løvold Mads Hansen Modex Norcem Swire Oilfield Services Tess avd Sandnessjøen Tools Løvold Mo i Rana Tools Løvold Sandnessjøen
VEDLIKEHOLD OG MODIFIKASJON		
Arne Bjørnvold Bilfinger Industrial Services CAN Alsten Helgeland Offshore Helgeland Overflateteknikk Helgeland V&M Momek Group Score Sinus Skarvik Svetek		

Det er fortsatt støtte- og servicetjenester som er den største kategorien i Nordland, både målt i omsetning og antall leverandørbedrifter. Helgelandsmiljøet med sine base-funksjoner er sentrale i denne kategorien. Nordland har også store leveranser knyttet til konstruksjon og fabrikasjon, samt vedlikehold og modifikasjon.

Fall, og fall i vente

Totalt omsatte leverandørindustrien i Nordland for 2,21 milliarder kroner i 2015, et fall på 21,3 prosent fra 2014. Dette var om lag 350 millioner kroner lavere enn hva som var forventet når bedriftene ble intervjuet våren 2015. Det var 1095 årsverk forbundet med leveransene, fordelt på 110 leverandørbedrifter. For 2016 ventes leveranser på 1,41 milliarder kroner.

I forbindelse med kartleggingen ble det intervjuet 133 bedrifter i Nordland. Hos de 110 bedriftene som hadde det vi omtaler som bransjespesifikke leveranser, utgjorde den petroleumsrelaterte omsetningen 14,5 prosent, en nedgang på 3,4 prosentpoeng fra 2014. Halvparten av de utførte årsverkene, og litt under halvparten av verdien på leveransene i Nord-Norge kom fra Nordland.

Bodø fortsatt størst

Nordlands største region målt i omsetning er også i 2015 Bodø, med leveranser for 768,7 millioner kroner i 2015. Dette er et fall på 116,3 millioner kroner fra 2014. Det som kjennetegner Bodø-regionen er den store andelen eksportleveranser. Faktisk står Bodø-regionen for 54 prosent av eksportleveransene fra Nord-Norge. De største eksportbedriftene er fortsatt kabelfabrikken Nexans på Rognan, og brannndørprodusenten Rapp Bomek i Bodø. Bodø-regionen venter leveranser for 542,9 millioner kroner i 2016.

Dystre utsikter for Mo i Rana

Wasco Coatings Norway sin ferdigstillelse av rørcoating til Polarled-utbyggingen er hovedforklaringen for at leveransene fra Mo i Rana regionen faller fra 808,2 millioner kroner i 2014 til 614 millioner i 2015. Wasco Coatings kjemper fortsatt om oppdrag til fabrikken, og det er håp om at aktiviteten kan ta seg opp igjen. Det er imidlertid viktig å poengtere at Wasco Coatings er prosjektavhengige, og at deres aktivitet vil medføre store svingninger på tallene fra regionen. Momek Group er en annen stor leverandørbedrift i regionen. Mo i Rana er den regionen i Nordland som har flest sysselsatte forbundet med leveransene i 2015, med 331. Det er lite optimisme å spore i forhold til leveransene for 2016. Det er ventet leveranser for 165 millioner kroner i 2016, det vil si et fall på hele 448,9 millioner kroner. Så å si alle leverandørbedrifter i regionen venter lavere aktivitet.

Økning i antall leverandørbedrifter

Sandnessjøen-regionen kjennetegnes i stor grad tilbydere av vedlikeholds- og modifikasjonstjenester, aktiviteten på og rundt basene som forsyner Norne- og Skarv-skipet utenfor Helgelandskysten, samt bore- og leteaktiviteten i Norskehavet nord. 31 bedrifter

fortalte om leveranser i 2015, en økning på seks fra 2014. Totalt ble det levert varer og tjenester for 427,5 millioner kroner i 2015, en nedgang på 6,5 prosent fra året før. Regionen venter at aktiviteten vil falle med 7,2 prosent fra 2015 til 2016.

Luft- og sjøtransport

Brønnøysund-regionen hadde leveranser for 175,4 millioner kroner, en nedgang på 47,8 prosent. Nesten all aktivitet i regionen er knyttet til luft- og sjøtransport. Forventningene for leveranser i regionen i 2016 er 104,2 millioner kroner, en nedgang på 40,6 prosent.

Eksportrettet leverandørindustri

I 2015 ble det levert varer og tjenester til petroleumsnæringen for 136 millioner kroner fra Vesterålen, en nedgang på 21,8 prosent sammenlignet med 2014. Over halvparten av omsetningen fra regionen var rettet mot kunder i utlandet. Regionen forventer 8,1 prosent nedgang i sine leveranser i 2016.

Traff ikke på forventningene

Fra Narvik-regionen ble det levert varer og tjenester til petroleumssektoren for 72,7 millioner kroner, et fall på 44,6 prosent sammenlignet med 2014. Regionen var langt unna å treffe vekstforventningene de hadde for 2015. For 2016 er det ventet at leveransene vil falle til et nivå på 59 millioner kroner.

Smått, men eneste region med vekst

Mosjøen-regionen er den eneste regionen i Nordland som har økt sine leveranser. Sammenligner man med 2014 har det vært en vekst på 13 prosent, til 13 millioner kroner. For 2016 ventes en vekst i leveransene på 7,7 prosent.

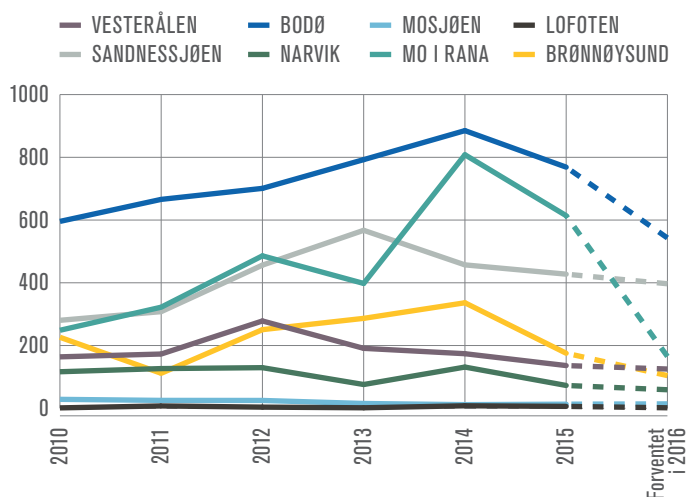
Lofoten minst

Lofoten-regionen er fremdeles minst når det kommer til leveranser i Nordland. I 2015 var det leveranser for 6 millioner kroner, et fall på 24 prosent fra 2015. Aktiviteten i Lofoten er ventet å falle med hele 75 prosent fra 2015 til 2016. Det er få eller ingen bedrifter i regionen som gjør en aktiv satsing mot leveranser til petroleumsindustrien.

Subsea-anlegg i Sandnessjøen åpnet

I mars 2016 ble subsea-anlegget til Statoil og BP på Helgelandsbase åpnet. Det 7 000 kvadratmeter store anlegget har tre fast ansatte, og siden oppstart har det vært høy aktivitet. Folk fra flere ulike leverandører har vært og jobbet på basen, og man ser for seg at det vil være mellom 4 og 20 personer på basen til enhver tid, avhengig av aktiviteten. I tillegg til å være subsea-lager for Aasta Hansteen og Skarv, skal subsea-anlegget støtte rigg og fartøysoperasjoner i Norskehavet nord.

Status oljevern- og miljøsenter i Lofoten/Vesterålen

Samferdselsdepartementet har ansvaret for å etablere senteret, i samarbeid med Olje- og energidepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Klima- og miljødepartementet og Kunnskapsdepartementet. Sekretariatet som står bak den pågående utredningen for oljevern- og miljøsenter i Lofoten/Vesterålen holder til i Kystverket sine lokaler i Kabelvåg i Lofoten, og ledes av Lene Gjelsvik.

Gjelsvik forteller at midtveisrapporten er levert, og skal behandles politisk.

– Vi avventer tilbakemelding på den før vi kan gå videre.

Per nå er vi i en situasjon der det fortsatt er flere spørsmål enn svar. Avhengig av hva slags tilbakemeldinger vi får på midtveisrapporten venten vi å kunne være mer tydelige ved årsskiftet når sluttrapporten skal leveres.

Mandatet som er gitt peker på åtte aktuelle oppgaver. Fire oppgaver rettet mot oljevern, og fire oppgaver rettet mot miljø.

– Vi har sett på de åtte oppgavene, og ser at det er muligheter på flere av dem, mens det på andre områder finnes aktører fra før. Utfordringen med oppgavene er at det spenner seg fra det helt konkrete, til ganske abstrakte. Her snakker vi både faglig spennvidde, men også stort spenn i type faglige oppgaver. Det er behov for en spissing. Det er heller ikke sånn at vi står igjen med bare ett svar. Det er mye politikk i det hele, så midtveis i utredningen har vi ikke tydelige anbefalinger per nå, sier Gjelsvik.

I Lofoten og Vesterålen har diskusjonen om lokalisering av senteret pågått lenge. Gjelsvik understreker at dette ikke er et tema hos dem, foreløpig.

– For vår del handler det om hva senteret skal inneholde, og løse av oppgaver. Så får man basert på det se på egnede lokasjoner.

Polarled klargjøres utenfor kysten av Nordland.

Foto: SAR helicopter Heidrun - Statoil ASA

TROMS

Fra ren olje og gass til de tre blå

Hålogaland Olje og Energi reorganiserte seg da olje- nedturen kom. Det betyr ikke at satsingen mot olje- og gassektoren er lavere.

Historien til Hålogaland Olje og Energi (HALOE) strekker seg tilbake til 2010. Bakgrunnen for etableringen var at oljeselskapene sa til de nordnorske underleverandørene at de var for små til å levere tilbud på de store kontraktene alene. I 2010 ble HALOE etablert for å kunne gjøre nettopp dette, med 11 eierbedrifter som allerede var leverandører til olje- og gassektoren. Fokuset til HALOE den gang var vedlikehold og modifikasjon.

- Ting endret seg siden oppstarten, og i 2015 ble selskapet reorganisert som en følge av markedssituasjonen i olje- og gassektoren. Noen av eierne forsvant ut, og nye eiere kom til. I dag har vi ni aktive eiere, som jobber for felles leveranser til de tre blå sektorene: Olje og gass, havbruk og fiskeri, sier daglig leder i HALOE, Rune Brannfjell.

Verdensmarkedet

- Vi vet at fremtiden for norsk olje og gass ligger i Nord-Norge. Selv om vi deltok i konkurransen om V&M-prosjektene på Norne og Aasta Hansteen, og ikke vant fram, er dette prioritert satsningsområde for oss. Bredden er likevel viktig, og vi satser innenfor alle «blåe» næringer. På denne måten trener vi opp vår samarbeidsevne og kvalitet, slik at vi er klar når petroleumsnæringen slår ut i full blomst i Nord-Norge. For øyeblikket er det mange positive signaler her i nord, og vi merker interessen fra norske og utenlandske underleverandører. Den 23. konsesjonsrunden har nok mye av æren for dette, og vi oppfatter at de utenlandske aktørene ser på Nord-Norge som en helhet. Dette bør være en tankevekker innad i landsdelen. Geografisk sett ligger vi midt i smørøyet, og vi tror sterkt på bredt samarbeid.

Innenfor vedlikeholds og modifikasjonsoppdrag er HALOE avhengig av partnerskap med de store nasjonale og internasjonale underleverandørene til oljeselskapene.

- Vi må ta stegene som skal til for å bygge kompetansen og vår framtid som leverandør. Vi håper å være med på å kjempe om enda større prosjekter i framtiden. Vi har inngått samarbeid med miljøer i Bergen og Stavanger som gjør at vi allerede fra høsten av kan bli involvert i prosjekter langt utenfor våre landegrenser. Her snakker vi om viktig kompetanseheving for i alle fall 3-4 av våre medlemsbedrifter, sier Brannfjell.

Allsidige

Til tross for at det fortsatt satses hardt mot leveranser til olje- og gassektoren, så HALOE raskt at man måtte se mot andre sektorer også.

- Det er en stor fordel for de nordnorske aktørene at de er allsidige og kan levere til flere bransjer. Det har alltid vært nordnorske bedrifters styrke. Men det er viktig å ikke glemme olje og gass når det kommer tilbake igjen for fullt, sier Brannfjell.

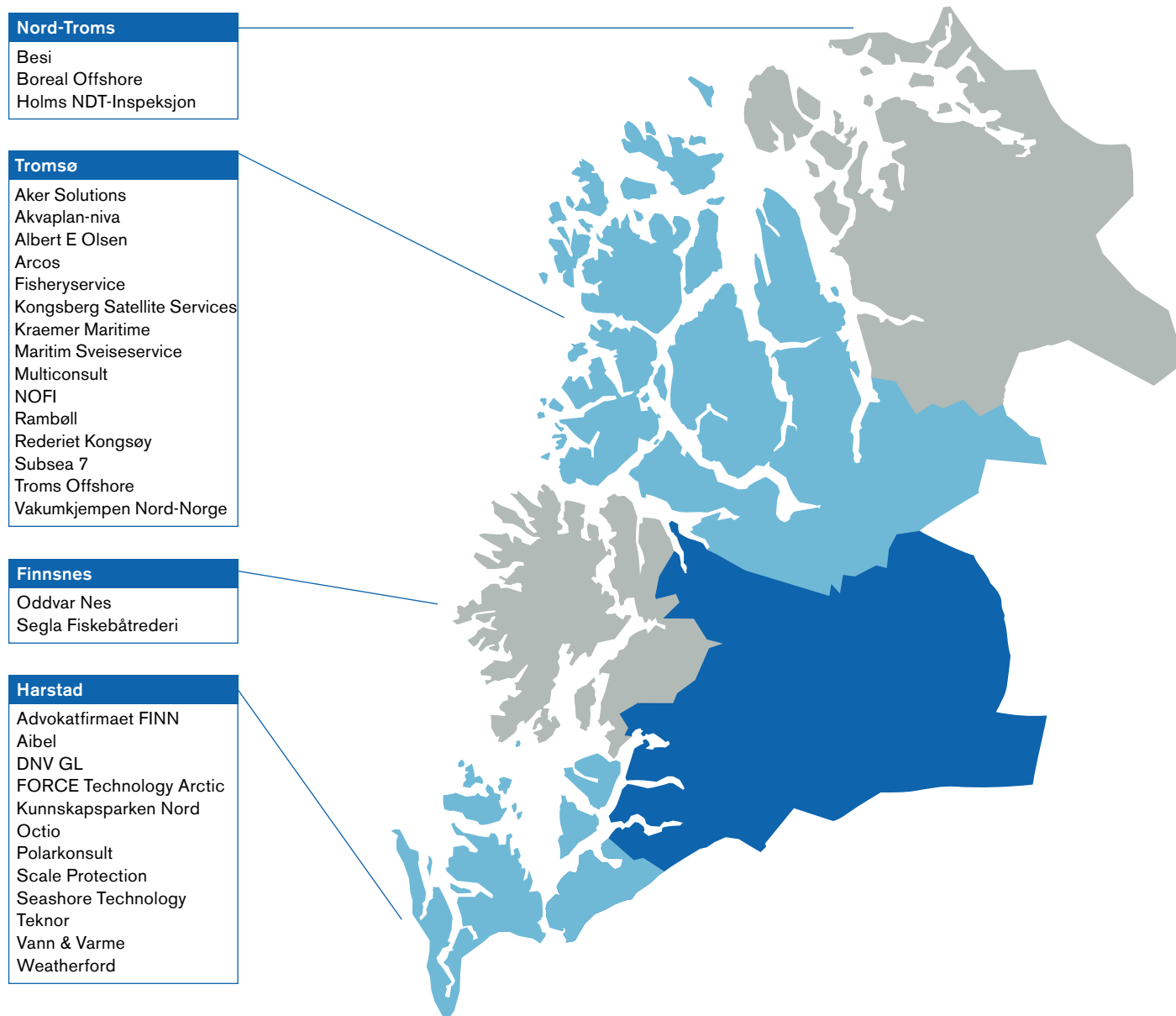
Satsingen mot flere sektorer har allerede vært en suksess for selskapet.

- Vi har sammen gjennom HALOE fått store oppdrag innen fiskeri og oppdrett den siste tiden. Vår arbeidsmodell innebærer at vi lar en av medlemsbedriftene ta «lead» og bli prosjekteier og -leder. Hvem dette blir avgjøres fra oppdrag til oppdrag. Prosjekteier-bedriften kjøper så tjenester og produkter fra medlemsbedriftene og øvrige underleverandører. Eksempelvis har tørrdokken til Hamek som åpnet i april 2015 ført til betydelig økt aktivitet både hos dem og de øvrige eierne våre. Flere av eierne våre har bemannet opp den siste tiden, og vi ser lyst på 2016 og fremtiden, avrunder Brannfjell.

Troms

Kartet viser bedrifter fra de ulike regionene i Troms som leverte varer og tjenester for 0,5 mill. kr eller mer til petroleumssektoren i 2015.

Økonomiske regioner: I denne rapporten er Statistisk Sentralbyrås inndeling i økonomiske regioner lagt til grunn. De økonomiske regionene i Troms består av følgende kommuner: **Nord-Troms:** Gáivuotna-Kåfjord, Kvænangen, Nordreisa og Skjervøy. **Finnsnes:** Berg, Dyrøy, Lenvik, Sørreisa, Torsken og Tranøy. **Andselv:** Bardu, Gratangen, Lavangen, Målselv og Salangen. **Tromsø:** Balsfjord, Karlsøy, Lyngen, Storfjord og Tromsø. **Harstad:** Bjarkøy, Harstad, Ibestad, Kvæfjord og Skånland.

Klassifisering

Tabellen viser en verdikjede hvor bedrifter med leveranser for 0,5 mill. kr eller mer til petroleumssektoren er fordelt. Bedriftene er fordelt på ulike kategorier, som gjenspeiler hvor i verdikjeden til petroleumsselskapene de befinner seg.

BRØNNSYSTEMER OG BORING	STØTTE OG SERVICETJENESTER
Scale Protection Seashore Technology Weatherford	Test og inspeksjon FORCE Technology Arctic Holms NDT-Inspeksjon
UNDERVANNSTEKNOLOGI	Base, logistikk og transport Kraemer Maritime Troms Offshore
ENGINEERING	Bemanning Besi Boreal Offshore Fisheryservice
VEDLIKEHOLD OG MODIFIKASJON	Konsulent Advokatfirmaet FINN Akvaplan-niva Arcos Kunnskapsparken Nord
SIKKERHET OG BEREDSKAP	Utstyr Albert E Olsen Vann & Varme
DNV GL Kongsberg Satellite Services NOFI Oddvar Nes Rambøll Rederiet Kongsøy Segla Fiskebåtrederi Vakumkjempen Nord-Norge	

De største leveransene er å finne i kategorien støtte- og servicetjenester. Engineering i form av nasjonale aktører sine kontorer i Troms står også for betydelige leveranser. Internasjonale leverandører av sikkerhet og beredskap er også sentralt.

Lite optimisme å spore

Leverandørindustrien i Troms har hatt et fall i leveranser på 27,3 prosent fra 2014 til 2015. Troms er fylket i Nord-Norge som prosentvis har opplevd det kraftigste fallet i omsetning. I 2015 ble det levert varer og tjenester fra leverandørindustrien for 642,4 millioner kroner. Det var 527 årsverk forbundet med leveransene, fordelt på 39 leverandørbedrifter. For 2016 ventes leveranser for 422,4 millioner kroner.

Det ble gjennomført intervjuer med 49 bedrifter i Troms. Hos de 39 bedriftene som hadde det vi omtaler som bransjespesifikke leveranser, utgjorde den petroleumsrelaterte omsetningen 27 prosent av totalomsetningen. Leveransene fra Troms fylke utgjorde 13,7 prosent av de totale nordnorske leveransene i 2015.

Første året med fall i aktiviteten i Tromsø

Vi har meldt om jevn vekst i leveransene i region Tromsø siden kartleggingen startet. Fra 200 millioner i 2010 til 661 millioner i 2014. 2015 ble det første året med fall i aktiviteten, ned til et nivå på 502,6 millioner kroner. I 2014 var det ni bedrifter i Tromsø med leveranser for 10 millioner kroner eller mer, mens det i 2015 bare var fem bedrifter i samme kategori. Antall leverandørbedrifter i Tromsø økte fra 17 i 2014 til 18 i 2015. Totalt var det 434 årsverk forbundet med leveransene, en nedgang på 126 fra 2014. For 2016 er det ventet leveranser for 308,6 millioner kroner, en nedgang på 39 prosent. Åtte av de ti største leverandørene venter fall i sine leveranser.

Halvering i Harstad

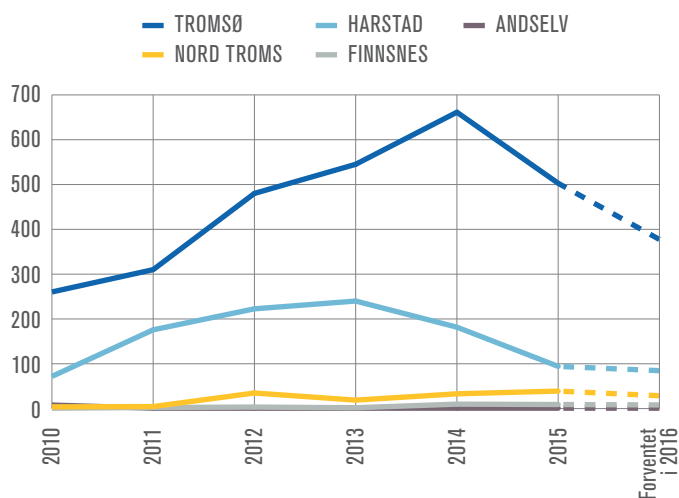
I Harstad-regionen har aktiviteten halvert seg fra leveranser på 181 millioner kroner i 2014, til 93,4 millioner i 2015. I toppåret 2013 var det leveranser for 239,4 millioner kroner. Antall årsverk forbundet med leveransene var 63, mot 108 i 2014, og 204 i 2013. Utviklingen forklares med store nedbemanninger hos Aibel, nedleggelse av kontor, og konkurser.

Antallet leverandørbedrifter har økt fra 14 til 15. Det ventes leveranser for 83,8 millioner kroner i 2016, et fall på 10,3 prosent.

Nord-Troms økte

Region Nord-Troms økte sine leveranser i 2015, fra et nivå på 32,1 millioner kroner i 2014 til 38,2 millioner i 2015. Dette er det høyeste nivået på leveranser som har blitt registrert fra regionen siden kartleggingen startet. Finnsnes-regionen melder om leveranser på 8,2 millioner kroner i 2015, en liten nedgang fra året 2014. Nord-Troms og Finnsnes venter fall i omsetningen på henholdsvis 27 og 74 prosent for 2016.

Boligrigg i Grøtsund

I «Levert 2013» omtalte vi Tromsø Havn sin utbygging i Grøtsund, 12 kilometer nord for Tromsø sentrum. I juni 2016 fikk Grøtsund sitt første riggbesøk, da i form av den 94 meter lange og 91 meter brede boligriggen Floatel Superior. Riggen, som lenge var i Barentshavet i forbindelse med klargjøringsarbeidet på Goliat-plattformen, kom til Grøtsund etter å ha deltatt i operasjoner vest for Irland.

– Vi har jobbet, og fortsetter å jobbe aktivt for å få inn både rigger og leverandørindustrien. Det er litt nedgang i aktiviteten på sokkelen, men det virker som at leverandørindustrien hensyntar nærhet til der aktiviteten skjer. Vi ser en viss interesse som vi ikke har sett tidligere fra dem, sier havnedirektør Halvar Pettersen.

I påvente av å tiltre på ny kontrakt blir Floatel Superior liggende i Grøtsund til godt inn i 2017. I følge Pettersen byr dette på muligheter for det lokale næringslivet.

– Floatel International har uttalt at de ønsker å bruke lokale bedrifter til å utføre en del vedlikeholdsarbeid på Superior før den skal ut på nye operasjoner. De vil invitere til et møte etter sommeren hvor de lokale bedriftene får høre om arbeidet som skal gjøres, og få mulighet til å presentere seg å knytte kontakter. Startskuddet for Grøtsund har gått, og vi håper på mye aktivitet framover.

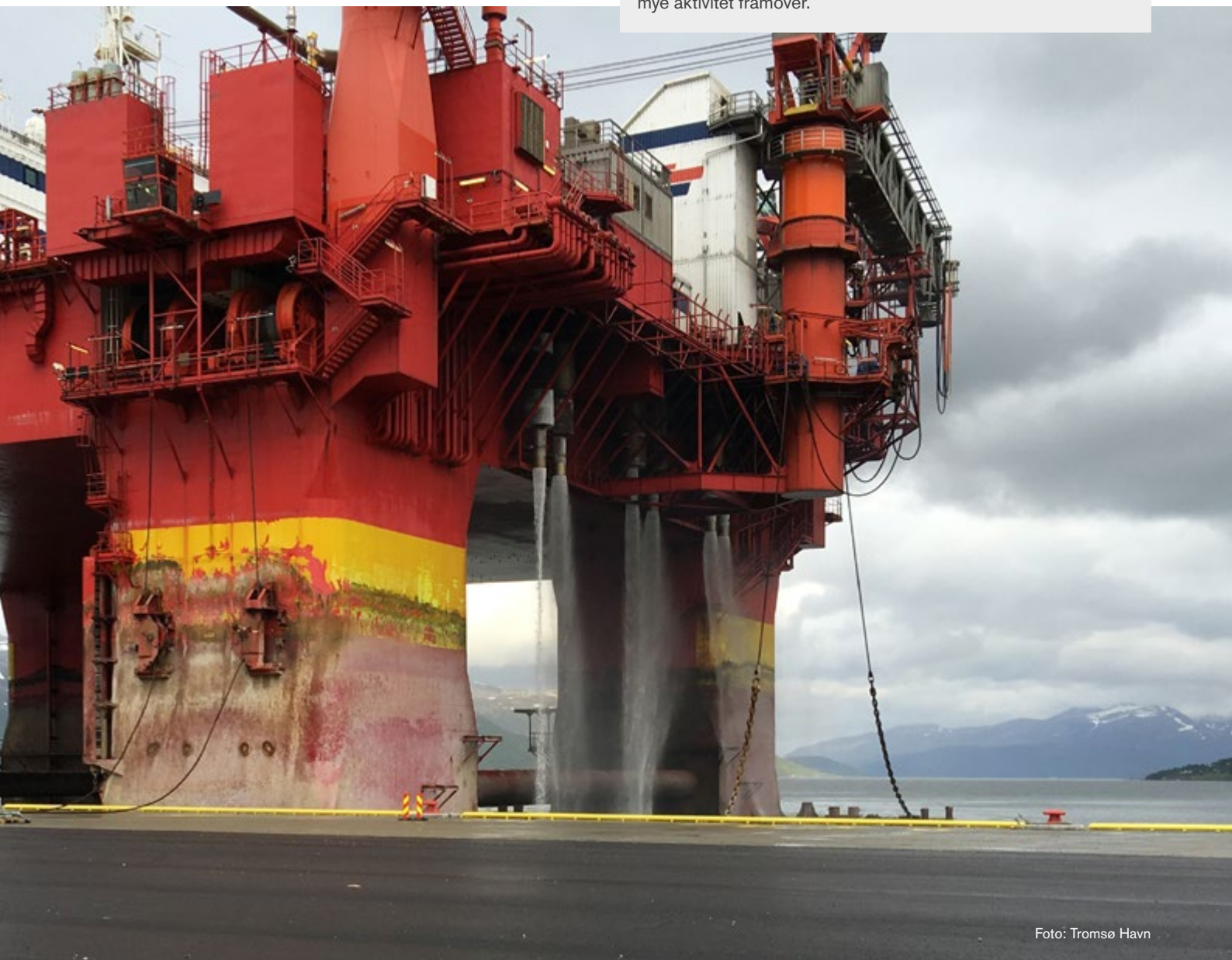

Foto: Tromsø Havn

FINNMARK

Beviser at utbygginger i Barentshavet er konkurransedyktig

Sterk reduksjon i break even-pris på Johan Castberg

I en periode med fallende oljepris har organisasjonen som jobber med Johan Castberg-feltet i Barentshavet gjort en formidabel jobb for å få ned kostnadene. Målsetningen har vært å få et robust prosjekt som kan nå frem i konkurransen mot både norske og internasjonale prosjekter. Break even-prisen, det vil si oljeprisen som må til for å gjøre prosjektet økonomisk lønnsomt, har som en følge av forbedringsarbeidet blitt redusert fra det opprinnelige anslaget på rundt 80 dollar fatet til dagens nivå på under 45 dollar fatet.

- Vi hadde langt fra så store ambisjoner om kostnadsuttak fra dag en i forbedringsarbeidet. Det opprinnelige målet var å få ned investeringskostnadene fra ca. 100 milliarder kroner til under 80 milliarder. Vi jobber på tvers av hele prosjektorganisasjonen og genererer stadig nye forbedringsforslag. Vi har høynet taket på ambisjonene mange ganger for å få et enda bedre prosjekt. Per nå er vi nede i en investeringskostnad på under 60 milliarder kroner, sier Erik Strand Tellefsen, prosjektdirektør for Johan Castberg-utbyggingen.

Konseptvalg og kostnadsfokus

Om endringene har vært mange.

- Her snakker vi både store og små endringer. Alt fra å redusere antall brønner og brønnrammer, til reduksjoner i rørledningsdiameter og endringer i materialkvaliteter. Vi jobber ukentlig med å modne frem, og deretter beslutte hvilke av forbedringsforslagene som skal legges til grunn for utbyggingen av feltet, sier Tellefsen.

Konseptvalget til Johan Castberg ble også endret tidligere i år til en FPSO, forteller Tellefsen.

- Vi hadde en stor letekampanje i 2013-2014, men det eneste kommersielle funnet som ble gjort da var Drivis. Fra før av hadde Skrugard og Havis blitt funnet. Vi hadde tro på et større ressurspotensial rundt Johan Castberg. En mindre og rimeligere løsning måtte til for å kunne gjøre prosjektet konkurransedyktig.

Felles oljeterminal?

Det er gjort flere spennende oljefunn i Barentshavet. Goliat (ENI) er allerede i drift. Lundin jobber med Alta/Gohta, OMV med Wisting, i tillegg til Statoil og Johan Castberg. Det kan ligge an til et svært spennende samarbeid mellom de fire oljeselskapene på sikt, som kan få stor betydning for den nordnorske leverandørindustrien.

- Vi så gjennom letekampanjen i 2013-2014 at volumene var for lave til å etablere en egen oljeterminal på Veidnes utenfor Honningsvåg basert på Johan Castberg. Et frittstående prosjekt ble initiert i februar 2015 (Barents Sea Oil Infrastructure Project), hvor vi sammen med de andre operatørene av oljefunn i Barentshavet nå ser på muligheten for å etablere en felles oljeterminal.

Statoil har i denne forbindelse gitt to internasjonale oljeterminalaktører oppdraget om å utrede en potensiell terminal på Veidnes, og studieresultatene vil være klare før utgangen av 2016.

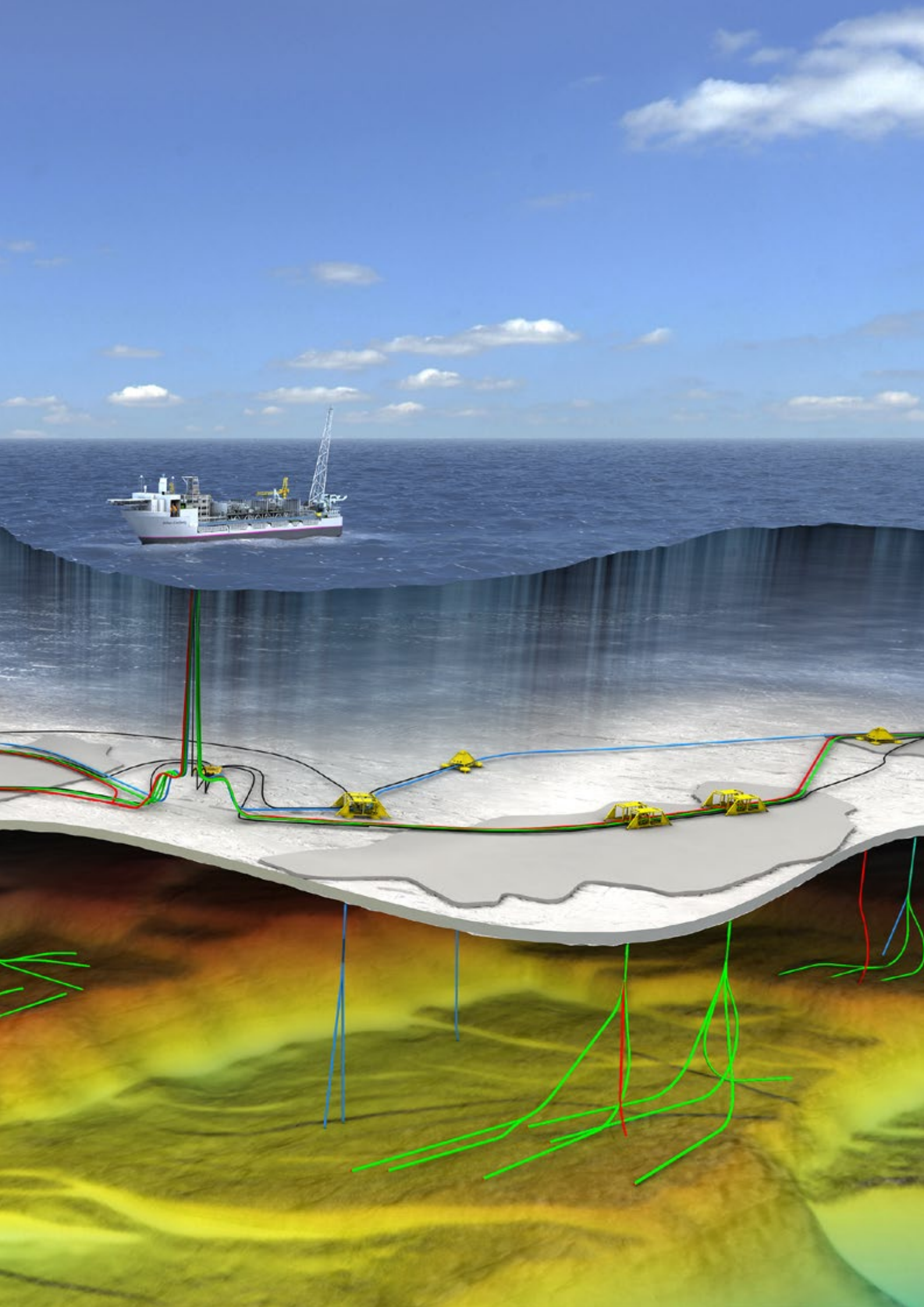
Mulig oppstart 2022

Det er ventet en investeringsbeslutning for Johan Castberg i fjerde kvartal 2017. Ved en positiv beslutning kan man vente oppstart i 2022, men med mye aktivitet i mellomtiden.

- I så fall starter boring i andre halvdel av 2019, og før det må brønnrammene på plass.

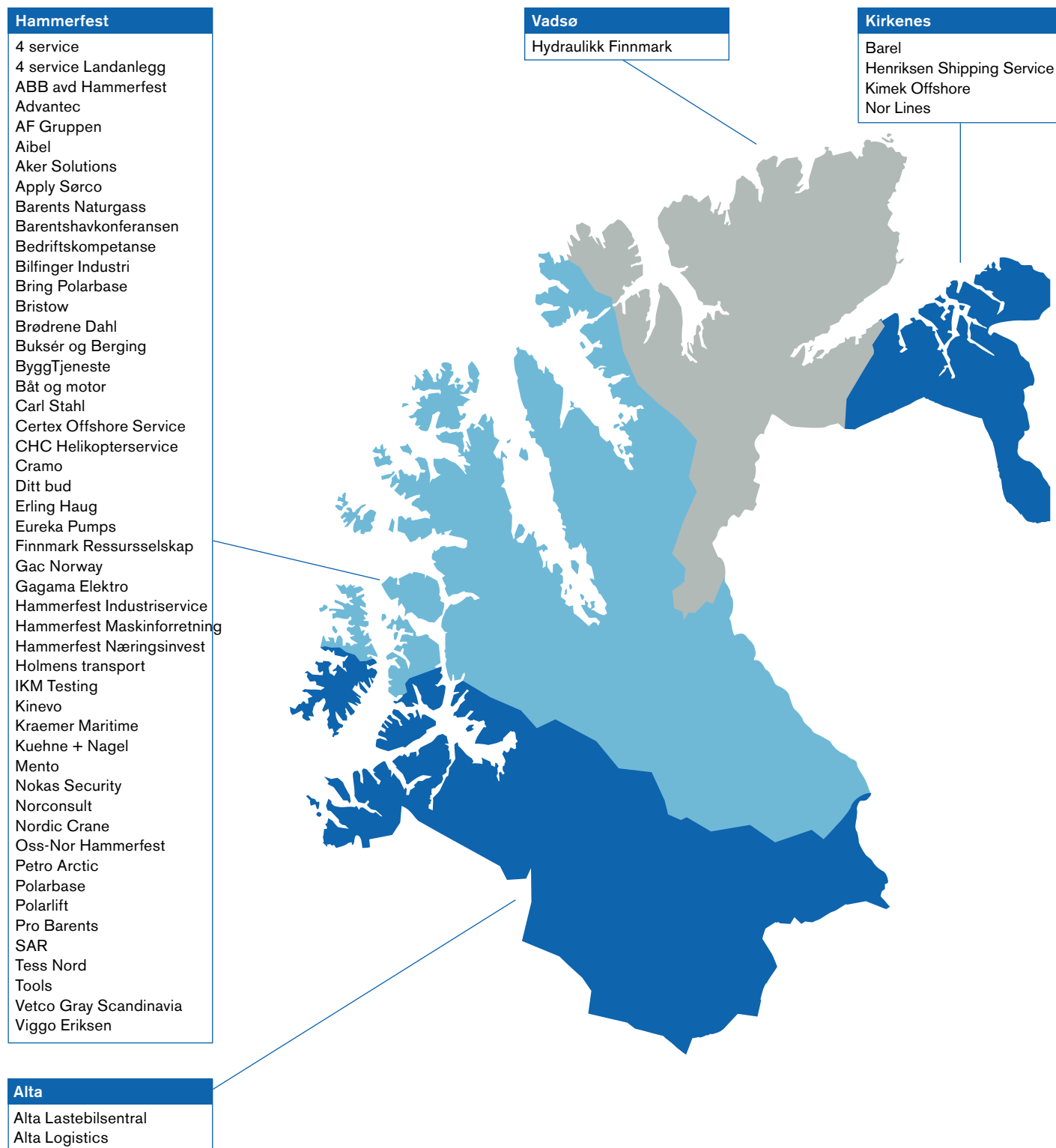
Johan Castberg omtales som et svært viktig prosjekt for Statoil i Norge. Prosjektet har blitt utsatt flere ganger, noe som har vist seg både lurt og nødvendig, ifølge Tellefsen.

- Barentshavet er mørkere og kaldere, men med gode reservoarer i bunn og en gjennomarbeidet teknisk løsning så er utbyggingen konkurransedyktig på verdensbasis. Vi er optimister på vegne av Johan Castberg.

Finnmark

Kartet viser bedrifter fra de ulike regionene i Finnmark som leverte varer og tjenester for 0,5 mill. kr eller mer til petroleumssektoren i 2015.

Økonomiske regioner: I denne rapporten er Statistisk Sentralbyrås inndeling i økonomiske regioner lagt til grunn. De økonomiske regionene i Finnmark består av følgende kommuner: **Alta:** Alta, Guovdageaidnu-Kautokeino, Loppa og Hasvik. **Hammerfest:** Hammerfest, Kvalsund, Måsøy, Nordkapp, Porsanger, Kárásjohka-Karasjok, Lebesby og Gamvik. **Vadsø:** Vadsø, Vardø, Berlevåg, Deatnu-Tana, Unjárga-Nesseby og Båtsfjord. **Kirkenes:** Sør-Varanger.

Klassifisering

Tabellen viser en verdikjede hvor bedrifter med leveranser for 0,5 mill. kr eller mer til petroleumssektoren er fordelt. Bedriftene er fordelt på ulike kategorier, som gjenspeiler hvor i verdikjeden til petroleumsselskapene de befinner seg.

ENGINEERING	
ABB	Miljø og avfall
	4 service
KONSTRUKSJON OG FABRIKASJON	4 service Landanlegg
Barel	Finnmark Ressursselskap
Hammerfest Industriservice	SAR
VEDLIKEHOLD OG MODIFIKASJON	Bemannings
Apply Sørco	Kimek Offshore
AF Gruppen	
Aibel	Konsulent
Bilfinger Industri	Barentshavkonferansen
Certex Offshore Service	Bedriftskompetanse
Eureka pumps	ByggTjeneste
Gagama Elektro	Hammerfest Næringsinvest
Hydraulikk Finnmark	Kinevo
	Norconsult
SIKKERHET OG BEREDSKAP	Petro Arctic
Buksér og Berging	Pro Barents
Nokas Security	
STØTTE OG SERVICETJENESTER	Utstyr
Test og inspeksjon	Brødrene Dahl
Advantec	Båt og motor
IKM Testing	Carl Stahl
	Cramo
	Erling Haug
	Hammerfest Maskinforretning
	Mento
	Tess Nord
	Tools
Base, logistikk og transport	
Alta Lastebilsentral	
Alta Logistics	
Barents Naturgass	
Bring Polarbase	
Bristow	
CHC Helikopterservice	
Ditt bud	
Gac Norway	
Henriksen Shipping Service	
Holmens transport	
Kraemer Maritime	
Kuehne + Nagel	
Nor Lines	
Nordic Crane	
Oss-Nor Hammerfest	
Polarbase	
Polarlift	
Viggo Eriksen	

Størst leveranser målt i omsetning finner vi i kategorien støtte- og servicetjenester, og da særlig i underkategorien base, logistikk og transport. Vedlikehold og modifikasjon står også for betydelige leveranser, da særlig gjennom de langsiktige kontraktene på Melkøya.

Overgikk forventningene med god margin

Leverandørindustrien i Finnmark hadde bransjespesifikke petroleumsleveranser for 1,84 milliarder kroner i 2015, mot 1,95 milliarder i 2014. Med et fall på 5,3 prosent var det leverandørindustrien i Finnmark som leverte sterkest tall sammenlignet med 2014 av de nordnorske fylkene. Forventningene for 2015 på 1,61 milliarder kroner ble også overgått med god margin. Det var 589 årsverk forbundet med leveransene, fordelt på 58 leverandørbedrifter. For 2016 ventes leveranser for 1,64 milliarder kroner.

I forbindelse med kartleggingen ble 60 Finnmarksbedrifter intervjuet. Hele 72 prosent av totalomsetningen til de 57 bedriftene som hadde leveranser var petroleumsrettet. I Nordland og Troms var det samme tallet henholdsvis 14,5 og 27 prosent. Det viser at bedriftene i Finnmark i større grad har spesialisert seg på leveranser til petroleumssektoren, mens leveransene fra Nordland og Troms i stor grad gjøres ved siden av leveranser til andre næringer, eksempelvis tradisjonell industri og havbruk. Petroleumsleveransene fra Finnmark utgjorde 39,3 prosent av de nordnorske leveransene.

Hammerfest holder koken

Til tross for et lite fall i leveransene (5 prosent) fra 2014 til 2015, fremstår Hammerfest fortsatt som Nord-Norge sin petrolemsgigant. Regionen hadde ventet et fall på nærmere 16 prosent, men tallene ble langt lysere enn spådommen tilsa. Klargjøringen av Goliat som tok lenger tid enn planlagt er en viktig forklaring for det. Totalt ble det levert varer og tjenester for 1,74 milliarder kroner fra Hammerfest-regionen i 2015. Bare i rekordåret 2014 har det blitt levert mer (1,83 milliarder).

Seks bedrifter i Hammerfest omsatte for 100 millioner kroner eller mer i 2015, mot fire bedrifter året før. De største leveransene fra Hammerfest er knyttet til transport, base og logistikk samt vedlikehold og modifikasjon. Antall leverandørbedrifter økte fra 46 i 2014, til 51 i 2015.

Det ble utført 75 færre årsverk fra leverandørindustrien i Hammerfest i 2015 sammenlignet med 2014. På den positive siden har innpendlingen falt betydelig, og antall årsverk utført av personer bosatt i Nord-Norge økte fra 350 årsverk i 2014, til 420 i 2015. Skal Nord-Norge vokse er det viktig at kompetansen overføres og bygges hos de lokale leverandørbedriftene.

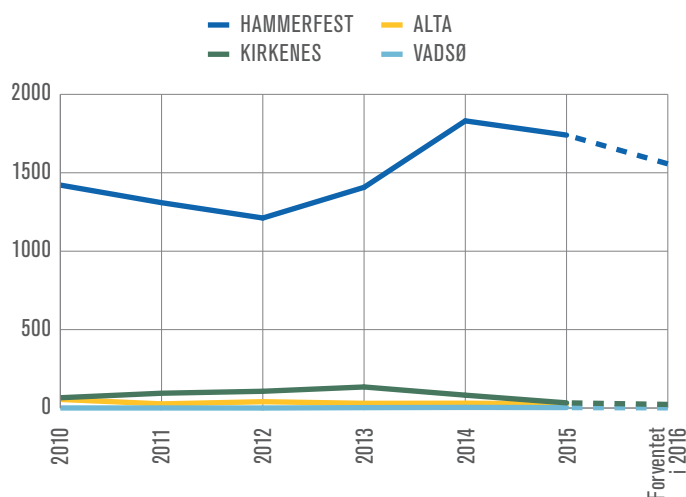
For 2016 venter Hammerfest-regionen leveranser for 1,56 milliarder kroner, en nedgang på 10,5 prosent, eller 183 millioner kroner. De 10 største leverandørbedriftene i 2015 venter et samlet fall på 190 millioner kroner, noe som vil si at utsiktene for de mellomstore og små leverandørbedriftene er relativt likt som for 2015.

Øvrige regioner faller

De tre øvrige regionene i Finnmark opplevde et også fall fra 2014 til 2015. I 2014 hadde regionene Alta, Kirkenes og Vadsø til sammen ni leverandørbedrifter. I 2015 var det bare syv bedrifter med bransjespesifikke leveranser til petroleumsnæringen.

Kirkenes hadde leveranser for 76 millioner kroner, mot 82 millioner i 2014. Alta leverte for 26,5 millioner kroner, mot 30,8 millioner i 2014, mens Vadsø leverte for 3 millioner, en reduksjon på 1 million fra 2014.

Til sammen venter de tre regionene leveranser for 86,5 millioner kroner i 2016, et fall på 19 millioner kroner.

Goliat svært viktig for Finnmark

En rapport utarbeidet av Norut viser at Goliat har hatt stor betydning for leverandørindustrien og sysselsettingen i Finnmark de siste to årene. Den samlede lokale og regionale sysselsettingen er på mellom 440 og 460 personer i perioden 2014 og 2015, hvorav 80–85 prosent av disse er knyttet til Finnmark.

Rapporten viser videre til at de lokale og regionale leveransene i form av varer og tjenester fram til årsskiftet 2015–2016 utgjorde et sted mellom 1,1 og 1,3 milliarder kroner. I perioden fram til 2013 gjorde ENI Norge direkteanskaffelser i Finnmark for 123 millioner kroner, og oljeselskapet har også gitt støtte til ulike prosjekter og arrangementer i Finnmark for 11 millioner kroner i perioden 2008–2013.

Andreas Wulff, direktør kommunikasjon og samfunnskontakt i ENI Norge viser til at effektene av Goliat langt fra er over selv om FPSO'en nå har forlatt Hammerfest til fordel for Barentshavet hvor produksjonen er igangsatt.

– Årlige utgifter til drift og vedlikehold av Goliat vil utgjøre mellom en og halvannen milliard kroner. I utforming av kontraktsstrategi for anskaffelser til driftsfasen ble det lagt spesiell vekt

på tiltak som kunne skape varige ringvirkninger og arbeidsplasser i Finnmark. For eksempel ble større kontraktspakker splittet i mindre enheter, tilpasset næringsstrukturen i regionen. Dette har gitt muligheter for mange lokale leverandører. Videre er nærhet til leverandørene viktig. Et betydelig antall leverandører har flyttet med oss til Hammerfest, noe som har medført etterspørsel etter høykompetent arbeidskraft og redusert innpendling.

ENI Norge har som mål å styrke driftsmiljøet i Hammerfest ytterligere. Det innebærer en gradvis opptrapping av organisasjonen som i dag består av rundt 60 personer. Dette skal blant annet bidra til å videreutvikle Goliat-feltet ut over dagens ressursgrunnlag.

– 90 prosent av våre medarbeidere ved kontoret i Hammerfest er rekruttert fra Nord-Norge. Utover de industrielle ringvirkningene ser vi også en betydelig effekt innen reiseliv, utdanning og på ulike kulturarenaer. Det gode samarbeidet med kystfiskerne i Vest-Finnmark innen oljevern viser også hvordan to næringer som begge utnytter havets ressurser kan leve i sameksistens, avslutter Wulff.

Foto: ENI Norge

Verdiskaping på 1,56 milliarder kroner

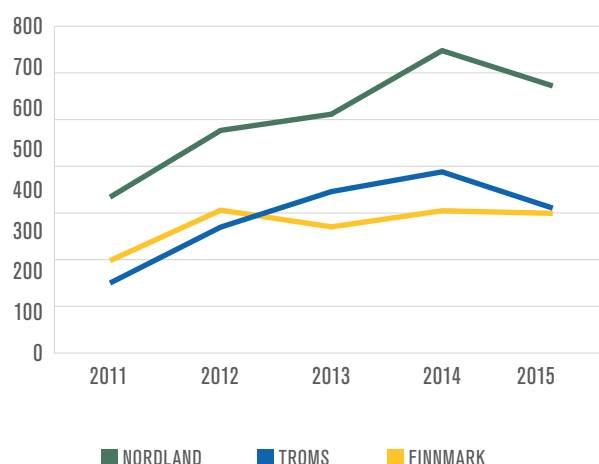
Verdiskaping er et nøkkeltall som gir oss et godt bilde på hva leverandørindustrien i landsdelen faktisk oppnår i direkte ringvirkninger som følge av leveranser til petroleumssektoren.

Verdiskaping beregnes som bedriftenes omsetning fratrasket kjøpte varer og tjenester. Det er et nøkkeltall som gir et bilde av hva som er igjen i virksomhetene til å lønne ansatte, betale skatter, renter på lån og til eierne i form av overskudd og utbytte. Beregningene er basert på offentlige regnskapstall, og verdiskapingen er justert for den andel av virksomheten som omhandler leveranser til petroleumssektoren.

Verdiskapingen blant leverandørindustrien i Nord-Norge var i 2015 1,56 milliarder kroner, noe som er en økning på mer enn 50 prosent de 5 siste årene.

Verdiskapingen for leverandørindustrien i Nordland var i 2015 800,5 millioner kroner, en nedgang fra 932,5 millioner kroner i 2014. Troms hadde en verdiskaping på 400,1 millioner kroner, en nedgang fra 477,5 millioner kroner i 2014. Til tross for at Finnmark har en betydelig større omsetning enn Tromsø er verdiskapingen i Finnmark litt lavere. Finnmark hadde i 2015 en verdiskaping på 359,9 millioner kroner som er omtrent på samme nivå som i 2013, men en liten nedgang fra 2014.

Lønnsutbetalinger i leverandørindustrien i Nord-Norge 2011–2015, mill. kr.

Utfordringene i petroleumssektoren gir ikke like store utslag på verdiskapingstallene som i omsetnings- og sysselsettingsstatistikkene. Dette skyldes at lønn er den dominerende faktoren i verdiskapingstallet. I våre beregninger har vi kun inkludert lønnsandelen for de petroleumsrelaterte årsverkene i leverandørindustrien. Totale lønnskostnader for de petroleumsrelaterte årsverkene i Nord-Norge var 1,35 milliarder kroner i 2015.

I 2015 var den totale lønnskostnaden for de lokale årsverkene i leverandørindustrien i Nordland på 653,8 millioner kroner, som er en nedgang på 132 millioner kroner fra året forut. Lønnskostnadene for leverandørindustrien i Troms var 354,8 millioner kroner, en nedgang på 88,7 millioner kroner sammenlignet med 2014. Finnmark opplevde en relativt liten nedgang, fra 348,2 millioner kroner i 2014 til 342 millioner kroner i 2015.

Verdiskaping i leverandørindustrien i Nord-Norge 2011–2015, mill. kr.

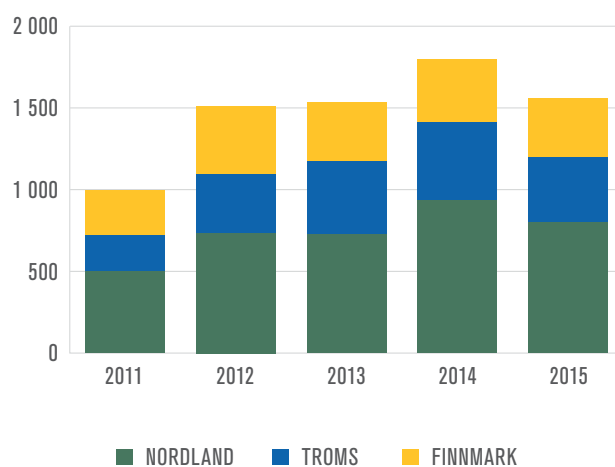

Foto: Harald Pettersen / Statoil ASA

ISBN-978-82-8151-042-5 (trykt)

ISBN-978-82-8151-043-2 (pdf)

Rapporten er skrevet av
Carl Erik Nyvold & Tom Steffensen
Kunnskapsparken Bodø AS

design
by north™

Prosjektledelse:

Samarbeidspartnere:

Støttespiller:

Finansiert av:

